СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

ОСИГУРИТЕЛНО-ТЕХНИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ВЗАИМОВРЪЗКАТА „ВХОД – ИЗХОД“ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА АДЕКВАТНОСТТА И ЕКВИВАЛЕНТНОСТТА НА ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНАТА СИСТЕМА В БЪЛГАРИЯ

Доц. д-р Пламен Йорданов
Докторант Жанета Ангелова
Катедра „Застраховане и социално дело“
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов
p.yordanov@uni-svishtov.bg; janetaa90@abv.bg

Резюме: *Размерите на пенсиите, отпускани от публичното пенсионно осигуряване, твърде често са обект на дискусии и оценки, предимно от позициите на личните очаквания и желания, при което, обаче, встрани от вниманието, остават икономическите реалности и възможности. Цел на настоящата разработка е да провокира дискусии относно възможностите, в рамките на икономическия механизъм на пенсионноосигурителната защита и строгите ограничения на изискванията на еквивалентността, да бъде постигната и желаната адекватност на отпусканите осигурителни плащания.*

Ключови думи: *Пенсионно осигуряване, публични пенсии, еквивалентност, адекватност.*

JEL: *H55.*

INSURANCE-TECHNICAL ASPECTS OF THE INPUT-OUTPUT INTERACTION IN THE LIGHT OF ADEQUACY AND EQUIVALENCE OF THE PENSION SYSTEM IN BULGARIA

Plamen Yordanov – Assoc. Prof., PhD
Janeta Angelova – PhD student
Department of Insurance and Social Security
D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov
p.yordanov@uni-svishtov.bg; janetaa90@abv.bg

Abstract: *The amount of pensions provided by public pension insurance is often subject to discussion and evaluation mainly from the standpoint of personal expectations*

and desires, however, leaving economic realities and opportunities aside from attention. The purpose of this paper is to provoke discussions about the possibilities to achieve the desired adequacy of the insurance payments granted within the economic mechanism of pension insurance protection and the strict limitations of equivalence requirements.

Keywords: *pension insurance, public pensions, equivalence, adequacy*.

JEL: *H55.*

Пенсията е периодично повтарящо се плащане, отпускано при изпълнение на определени условия и предпоставки в случаи на обективно установена трайна невъзможност за получаване на средства за съществуване от упражнявана трудова дейност или за сметка на собствен ресурс. В социален аспект пенсията се възприема като основен източник на доходи и с това тя се превръща в средство за гарантиране на индивидуална и социална сигурност. Пенсията има и своите икономически измерения, които, обикновено, намират израз в специфичните основания за отпускане, предназначение, механизъм на определяне на нейния размер и (не на последно място) финансиране[1]. Това дава основание да бъде прокарано известно разграничение между пенсията, като плащане с осигурителен (и компенсационен) характер, и пенсията, като плащане със специфичен обезпечителен (а не компенсационен) и предимно социален характер и предназначение.

Пенсионната система е интегративно понятие, представящо съвкупността от организационни форми на социалнозащитните дейности, предоставящи плащания под формата на пенсии. Публичната[2] пенсионна система на България, възприемана като общественоорганизирана и с това достъпна, при определени общи условия и предпоставки, за членовете на обществото, включва:

- задължителното (публично) пенсионно осигуряване, провеждано като част от Държавното обществено осигуряване (ДОО) и администрирано от Националния осигурителен институт (НОИ), и
- интегрираното в ДОО обезпечаване (под формата на пенсиите, несвързани с трудова дейност), също администрирано от НОИ.

[1] Съдържателните характеристики на пенсията са коментирани от изтъкнати наши икономисти и юристи, сред които Ив. Кацаров (Кацаров, 1957, стр. 370 и сл.), Н. Павлов (Павлов, 2011, стр. 190 и сл.), Кр. Средкова (Средкова, 2012, стр. 398 и сл.), В. Мръчков (Мръчков, 2014, стр. 190 и сл.) и др.

[2] Определението публичен обикновено се използва в смисъл на общодостъпен, отворен за всички, а в контекста на постигането на желаната сигурност следва да се възприема и като синоним на общественоорганизиран (Речник на българския език).

Съвременното развитие на публичното пенсионно осигуряване в България е предопределено от търсенето и постигането на оправдания компромис между желаната адекватност на изплащаните пенсии и строгите изисквания на еквивалентността. Адекватността кореспондира със социалните измерения на пенсиите и възможностите, чрез техните абсолютни размери, да се гарантира определено ниво на удовлетворяване на потребностите на получаващите ги лица (Бяла книга на ЕК за адекватни, сигурни и устойчиви пенсии, стр. 2 и сл.), но в известно отклонение от принципа на еквивалентността – понякога и без да бъде отчитан реалният принос на осигурените лица. Еквивалентността[3] в публичното пенсионно осигуряване позволява да бъде постигнато необходимото обвързване на поеманите ангажименти за извършване на бъдещи осигурителни плащания с приноса на осигурените лица, но се възприема и като основа за уравняване на общия размер на изплащаните пенсии и общия размер на събираните осигурителни вноски.

Механизмът на формиране размерите на пенсиите за трудова дейност, регламентиран със съответните законодателни решения (Кодекс за социално осигуряване), в една или друга степен, съблюдава еквивалентността, като отчита приноса на осигурените лица чрез продължителността на осигурителния стаж и величината на получавания осигурителен доход. Едновременно с това механизмът на формиране размерите на пенсиите за трудова дейност донякъде гарантира и тяхната адекватност – най-малкото чрез въведените минимални размери на пенсиите за трудова дейност от съответния вид (които следва да бъдат разграничавани от т.нар. минимална пенсия).

С разпоредби на чл. 70, ал. 12 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) е въведен минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст, отпускана при изпълнение на изискванията на чл. 68, ал. 1 и 2 от КСО, ежегодно определян със Закона за бюджета на ДОО (към момента – 219,43 лв.), и минимални размери на останалите пенсии за трудова дейност, определяни в процент (по-голям, равен или по-малък от 100) от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст, отпускана при изпълнение на изискванията на чл. 68, ал. 1 и 2 от КСО (чл. 70, ал. 12 – 15, чл. 75, ал. 4, чл. 79, ал. 3 - 4, чл. 81, ал. 2).

Същевременно, осигурителното законодателство регламентира редуцирането на осигурителния доход, от който се изчислява

[3] Проявлението на еквивалентността в публичното пенсионно осигуряване провокира оправдан изследователски интерес и е обект на дискусии в публикациите на Ив. Кацаров (Кацаров, 1957, стр. 185 и сл.), Н. Павлов (Павлов, Социално осигуряване (организационно-управленски аспекти), 1998, стр. 111 и сл.) и др.

индивидуалният коефициент на лице, родено след 31 декември 1959 г., с коефициент, отразяващ съотношението между размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд (УПФ) и размера на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лица, родени преди 01.01.1960 г. и работещи при условията на III категория труд – за периодите на участие в УПФ (чл. 70, ал. 10).

В случаите, в които размерите на пенсиите се определят съобразно разпоредбите на чл. 70, ал. 4 – 7, ал. 10, т. 1 и ал. 11 от КСО (отпуснати с начална дата преди 01.01.2019 г. или на основание §22ц от ПЗР на КСО), съотношението за изчисляване на индивидуалния коефициент за периода след 31.12.1996 г. не може да надхвърля съотношението между максималния осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на ДОО, и средномесечния осигурителен доход за страната за същия период. В случай, че размерите на пенсиите се определят съобразно разпоредбите на чл. 70, ал. 8-9, ал. 10, т. 2 и ал. 11 (отпуснати с начална дата след 31.12.2018 г., без да е упражнено правото на избор по реда на §22ц от ПЗР на КСО), индивидуалният коефициент не може да надхвърля средноаритметичната стойност на месечните съотношения между максималния месечен размер на осигурителния доход и средния месечен осигурителен доход за страната (за месеците след 31.12.1999 г., участващи в изчислителните процедури).

§ 6 от ПЗР на КСО определя максималния размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях: от 1 януари 2019 г. в размер 910 лв., а от 1 юли 2019 г., както и от 1 юли на всяка следваща календарна година – в размер 40% от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година (към момента - 1200 лв. при максимален месечен размер на осигурителния доход през 2019 г. 3000 лв.).

По данни на НОИ[4], общият брой на пенсионерите към края на 2018 г. е 2158047 души, 92,45% от които (1995056 души) получават пенсия за сметка на фонд „Пенсии“. През 2018 г.:

- Общият брой на лицата, които получават пенсия за сметка на фонд „Пенсии“ в размер, приравнен на минималния за съответния вид, е 626434, а общият брой на пенсионерите, които получават една или повече пенсии в ограничен размер, е 49 351 (Фиг. 1);

[4] Източник: НОИ (Статистически годишник: Пенсии, 2018 г., стр. 143).

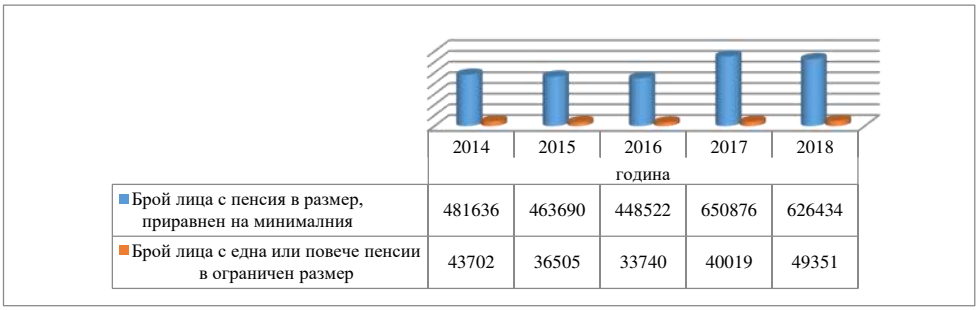

	2014	2015	2016	2017	2018
	година				
Брой лица с пенсия в размер, приравнен на минималния	481636	463690	448522	650876	626434
Брой лица с една или повече пенсии в ограничен размер	43702	36505	33740	40019	49351

Фигура 1. Брой лица с пенсия от Фонд „Пенсии“ в размер, приравнен на минималния за съответния вид, и получаващи една или повече пенсии в ограничен размер през периода 2014 – 2018 г.[5]

- Средният размер на сумата, допълваща размера на пенсията за сметка на фонд „Пенсии“ до определения минимален размер на пенсията от съответния вид, е 55,86 лв., а средният размер на разликата между действителния и максималния месечен размер на получаваните една или повече пенсии е 227,74 лв. (Фиг. 2);

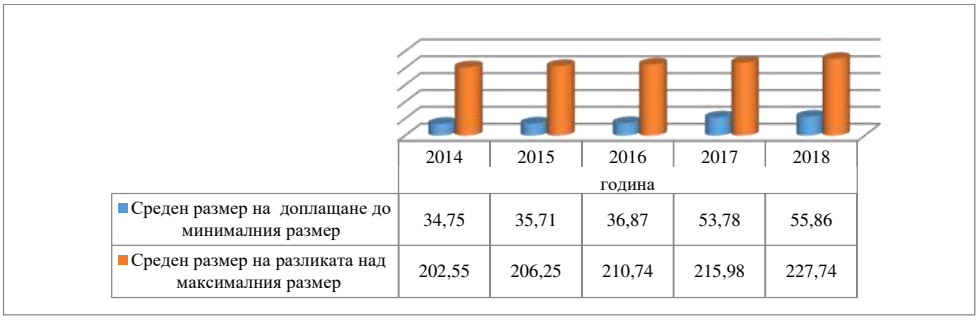

	2014	2015	2016	2017	2018
	година				
Среден размер на доплащане до минималния размер	34,75	35,71	36,87	53,78	55,86
Среден размер на разликата над максималния размер	202,55	206,25	210,74	215,98	227,74

Фигура 2. Среден размер на доплащанията до минималния размер на пенсията от съответния вид и на разликата между действителния и максималния размер на пенсиите, изплащани от Фонд „Пенсии“ през периода 2014 – 2018 г. [6]

- Общата сума на доплащанията до минималния за съответния вид пенсия размер, изплащани за сметка на фонд „Пенсии“, е 34 992 263 лв., а общата сума на разликите между действителния и максималния месечен размер на получаваните една или повече пенсии е 11 239 364 лв. (Фиг. 3);

[5] Източник: НОИ (Статистически годишник: Пенсии ...).

[6] Изчислено по данни на НОИ (Статистически годишник: Пенсии ...).

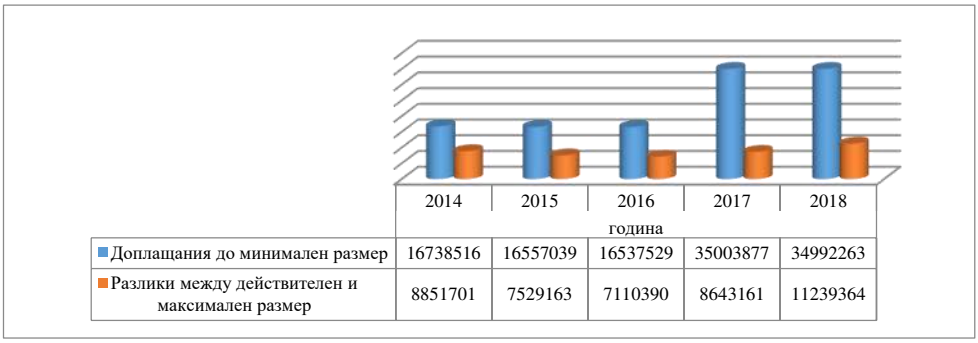

	2014	2015	2016	2017	2018
	година				
Доплащания до минимален размер	16738516	16557039	16537529	35003877	34992263
Разлики между действителен и максимален размер	8851701	7529163	7110390	8643161	11239364

Фигура 3. Общ размер на доплащанията до минималния размер на пенсията от съответния вид и на разликата между действителния и максималния размер на пенсиите, изплащани от Фонд „Пенсии“ през периода 2014 – 2018 г. [7]

- Определените минимален и максимален размер на осигурителния доход представляват, съответно, 57,31% и 292,17% от средномесечния среден осигурителен доход за страната (Фиг. 4);

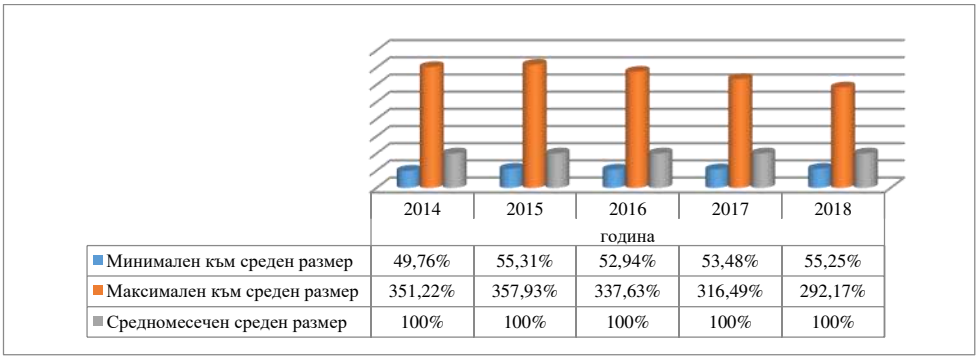

	2014	2015	2016	2017	2018
	година				
Минимален към среден размер	49,76%	55,31%	52,94%	53,48%	55,25%
Максимален към среден размер	351,22%	357,93%	337,63%	316,49%	292,17%
Средномесечен среден размер	100%	100%	100%	100%	100%

Фигура 4. Минимален и максимален размер на осигурителния доход в % от средномесечния среден размер на осигурителния доход през периода 2014 – 2018 г.[8]

- Средногодишният минимален размер и средният размер на новоотпуснатите пенсии за осигурителен стаж и възраст представляват, съответно, 63,49% и 126,49% от размера на линията на бедност в страната (Фиг. 5).

[7] Източник: НОИ (Статистически годишник: Пенсии ...)

[8] Източник: НОИ (Статистически справочник: Демография, икономика и социално осигуряване, 2018 г., стр. 45).

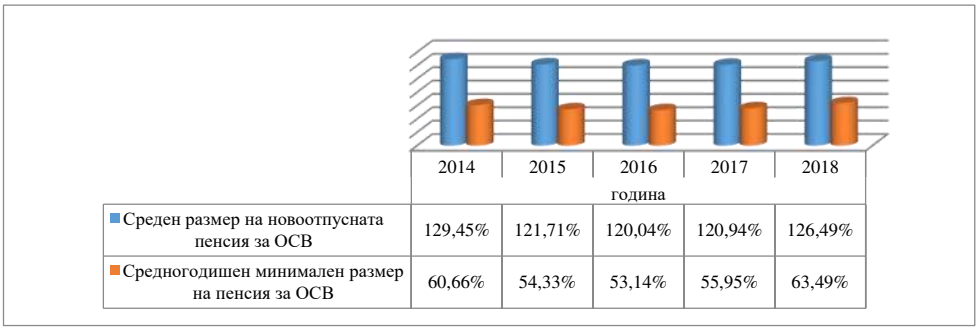

	2014	2015	2016	2017	2018
	година				
Среден размер на новоотпусната пенсия за ОСВ	129,45%	121,71%	120,04%	120,94%	126,49%
Средногодишен минимален размер на пенсия за ОСВ	60,66%	54,33%	53,14%	55,95%	63,49%

Фигура 5. Средногодишен минимален размер и среден размер на новоотпусната пенсия за ОСВ в % от линията на бедност през периода 2014 – 2018 г.[9]

- Индивидуалният коефициент, необходим за получаване на пенсия за ОСВ в минимален размер, е 0,5525, индивидуалният коефициент, необходим за получаване на пенсия за ОСВ в размер, приравнен на максималния размер на получаваните една или повече пенсии, е 2,4669, а индивидуалният коефициент, необходим за получаване на пенсия в размер, приравнен на средния основен размер на новоотпусната през годината пенсия за ОСВ е 1,1007 (Фиг. 6)[10];

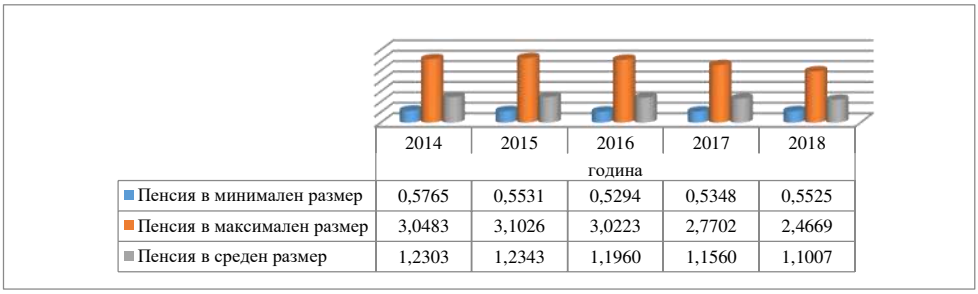

	2014	2015	2016	2017	2018
	година				
Пенсия в минимален размер	0,5765	0,5531	0,5294	0,5348	0,5525
Пенсия в максимален размер	3,0483	3,1026	3,0223	2,7702	2,4669
Пенсия в среден размер	1,2303	1,2343	1,1960	1,1560	1,1007

Фигура 6. Индивидуален коефициент, необходим за получаване на пенсия за ОСВ в размер, приравнен на минималния, на максималния и на средния за новоотпуснатите пенсии, изплащани от Фонд „Пенсии“ през периода 2014 – 2018 г.[11]

[9] Изчислено по данни на НОИ (Статистически справочник: Демография, икономика и социално осигуряване, 2018 г., стр. 44); (Статистически годишник: Пенсии ...) и по информация от МТСП (ПМС за определяне размера на линията на бедност за страната (280/8.12.2017 г.; 23/26.01.2017 г.; 296/30.10.2015 г.; 334/23.10.2014 г.; 242/23.10.2013 г.)).

[10] При условие, че продължителността на осигурителния стаж съвпада с изискуемата, осреднена за двата пола.

[11] Изчислено по данни на НОИ (Статистически годишник: Пенсии ...).

Логично е, така представените организационни решения и статистически данни да провокират дискусии относно възможностите и начините, в рамките на икономическия механизъм на пенсионноосигурителната защита и строгите ограничения на изискванията на еквивалентността, да бъде постигната и гарантирана желаната адекватност на отпусканите осигурителни плащания.

ЛИТЕРАТУРА

Бяла книга на ЕК за адекватни, сигурни и устойчиви пенсии. (н.д.). Свалено от Национален осигурителен институт: https://www.noi.bg/forusers/infomaterials/137-other

Кацаров, И. (1957). *Обществено осигуряване на работниците и служителите.* София.

Кодекс за социално осигуряване. (н.д.). Държавен вестник, бр. 110/17 декември 1999.

Мръчков, В. (2014). *Осигурително право.* София: Сиби.

Павлов, Н. (1998). *Социално осигуряване (организационно-управленски аспекти).* Свищов.

Павлов, Н. (2011). *Осигурителни схеми.* Фабер.

ПМС за определяне размера на линията на бедност за страната (280/8.12.2017 г.; 23/26.01.2017 г.; 296/30.10.2015 г.; 334/23.10.2014 г.; 242/23.10.2013 г.). (н.д.). Свалено от Министерство на труда и социалната политика: https://www.mlsp.government.bg/index.php?section=CONTENT&I=400

Речник на българския език. (н.д.). Свалено от Институт за български език: http://ibl.bas.bg/rbe/

Средкова, К. (2012). *Осигурително право.* София: Сиби.

Статистически годишник: Пенсии ... (н.д.). Свалено от Национален осигурителен институт: https://www.noi.bg/aboutbg/st/statistic/152-pensions

Статистически годишник: Пенсии, 2018 г. (н.д.). Свалено от Национален осигурителен институт: https://www.noi.bg/images/bg/about/statisticsandanalysis/statistics/pensii/YEARBOOK_PENSION_2018.pdf

Статистически справочник: Демография, икономика и социално осигуряване, 2018 г. (н.д.). Свалено от Национален осигурителен институт: https://www.noi.bg/images/bg/about/statisticsandanalysis/statistics/pokazateli/Demografia_2018.pdf